

РЕЗЮМЕ

Текущата демографска ситуация в България за периода 2021-2022 г. се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, ниски нива на раждаемост и високи нива на обща смъртност. В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години са 1 515 383, или 23.5% от населението на страната. Към 31.12.2022 г. общият коефициент на възрастова зависимост в България е 60.4%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. Коефициентът в градовете е 56.8%, а в селата - 71.6%. Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която от 40.4 години през 2001 г. нараства до 45.2 години в края на 2022 година. Средната възраст на населението в градовете е 44.3 години, а в селата - 47.5 години. Друг показател, който илюстрира последствията от увеличаващия се дял на възрастното население е коефициентът на демографско заместване, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60-64 години). Към 31.12.2022 г. коефициентът на демографско заместване е 66, което означава, че всеки 100 лица, които излизат от трудоспособна възраст, са били замествани от 66 лица. За сравнение, през 2001 г. 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са били замествани от 124 млади хора.

В отговор на предизвикателствата от застаряването на населението бе разработена Националната стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019-2030 г.), приета с РМС №142 от 15.03.2019 г. Нейната дългосрочна цел е свързана със създаване на условия за активен и достоен живот на възрастните хора чрез осигуряване на равни възможности за пълноценното им участие в икономическия и социален живот на обществото.

Отчетът за 2021-2022 г. за изпълнение на Националната стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019-2030 г.) предоставя подробна информация за изпълнение на мерки според четирите основни приоритета на стратегията – насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на заетостта, насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на участието в обществото, насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на самостоятелния живот, създаване на капацитет и благоприятна среда за активен живот на възрастните хора на национално и на регионално ниво.

Сред по-важните резултати от изпълнението на стратегията могат да се отбележат реализираните разнообразни програми в сферата на заетостта за възрастните хора, програмите за подобряване на здравната превенция, както и дейностите, свързани с обучения, професионална квалификация, учене през целия живот и насърчаване на доброволчеството.

Изпълнението на мерките има многопосочен характер, тъй като обхваща сектори като заетост, социална политика, здравеопазване, образование, култура и др. и поради това се реализира от множество отговорни институции под координацията на Министерството на труда и социалната политика. В мониторинга по изпълнение на дейностите са въвлечени представители от централната администрация, представители на местната власт, научната общност, неправителствения сектор и националната статистика.

Крайният ефект от изпълняваните дейности се изразява в подпомагане на адаптирането към процеса на застаряването и преодоляване на последствията върху функционирането и финансовата стабилност на такива важни социални системи като пазара на труда, пенсионната система, системата на здравеопазването, социалните грижи

и образованието. Изпълнението на мерките има комплексен характер и тяхното значение, освен за адаптиране на публичния сектор към процесите на застаряването се отнася и до създаване на по-добри условия за включване на възрастното население в обществения и икономически живот.